

GESCHIEDENIS VAN DE GEMEENTE

Grondgebied, ligging en bevolking

De gemeente Stevensweert kende van oudsher een tamelijk geïsoleerde ligging tussen de rivier de Maas -tevens rijksgrens- die ten westen van het grondgebied stroomt en de Oude Maas en later het Julianakanaal oostelijk van de gemeente. Dit verklaart de aanduiding van Stevensweert en buurgemeente Ohé en Laak als “Eiland in de Maas”. Bruggen over de Oude Maas en het Julianakanaal zorgden voor verbinding met de nabijgelegen gemeenten. In 1966 werd de brug over het Julianakanaal nabij het gehucht Eiland gesloten. In 1973 werd de brug over de Oude Maas gesloopt.

De historische kern Stevensweert, vroeger een vesting van enige betekenis, had de grootste bebouwingsconcentratie. De muren en grachten zijn in de loop van de tijd geheel verdwenen. Wat overbleef, was de karakteristieke stervorm van het stratenplan die voortkwam uit de vroegere functie. Daarnaast telde Stevensweert enkele buurtschappen: Bilt en Eiland, in wezen niet meer dan lintbebouwing, een paar huizen langs de weg, en verder nog het gehucht Brandt. Kenmerkend voor het gebied waren de hoge oeverwallen met akkerbouw, laaggelegen graslanden, oude Maasarmen, restanten van oude bedijkingen en verspreid voorkomende groepjes populieren. In 1980 besloeg het grondoppervlak van Stevensweert 614 hectare, waarvan 424 hectare land¹. Door de grootschalige grindwinningen in het gebied maakten de uiterwaarden van de Maas steeds meer plaats voor uitgestrekte waterplassen. Door het ontstaan van deze zogeheten Maasplassen ontwikkelde Stevensweert zich tot een gemeente met recreatieve voorzieningen voor watersporters.

Voor de oorlog leefde de plaatselijke bevolking hoofdzakelijk van landbouw en veeteelt. Verder was en aantal personen werkzaam in Echt, Maasbracht en in de mijnen (Geleen). Vanwege de ongunstige ligging van de gemeente was de industriële bedrijvigheid in de gemeente gering. Ook waren er in tegenstelling tot de situatie in veel andere gemeenten in de provincie Limburg weinig kloosterlingen in Stevensweert, en dus ook geen tehuizen of instellingen. Alleen de zusters Franciscanessen waren in het dorp gevestigd.

De bevolking van Stevensweert groeide langzaam. In 1932 telde Stevensweert 1098 inwoners. In 1951 was dat aantal toegenomen tot 1319 dorpelingen. In 1971 bereikte het inwonertal een voorlopige top van 1582 zielen. Op 1 januari 1990 was het aantal inwoners gedaald tot 1567. De bevolkingstoename was veel minder dan de jaarlijkse gemiddelde groei in de provincie Limburg. Factoren ter verklaring zocht men in migratie uit de gemeente vanwege de geïsoleerde ligging en het gebrek aan bestaansmogelijkheden².

De jaren 1940-1945

In de meidagen van 1940 werd betrekkelijk weinig schade aangericht in Stevensweert. Een inwoner van de gemeente die in het Nederlandse leger diende, sneuvelde in die tijd bij Arkel³. Het normale leven hernam na de bezetting van Nederland door de Duitsers weer min of meer zijn loop. Geleidelijk aan nam de druk van de bezettingsmacht steeds verder toe. De voedselsituatie was in de eerste oorlogsjaren nauwelijks penibel te noemen doordat de meeste inwoners hun hoofdbestaan vonden in de agrarische sector.

¹ Zie inventarisnummer 510

² Zie inventarisnummers 502 en 510

³ Zie inventarisnummer 713